

”Hvad er der på spil? – om folkekirkens fremtid”

Det, der er på spil, er netop folkekirkens fremtid. Folkekirkens fremtid som Kristi kirke. Måske ikke som folkereligøs statsforvaltning, som en form for folkeligt mødested ved livets højtider, hvor man mødes om et sammensurium af religiøse forventninger, fordøjelser og fornøjelser. Men som Jesu Kristi kirke i og for folket kan sagen om vielse af homoseksuelle godt blive sidste søm i kistelåget.

Mærkelig nok, kan man måske sige, for har der ikke været en efterhånden talløs række sager, som i substans vejer meget tungere end denne? Nævnt i flæng: Mon ikke man kan finde Gud og frelse gennem andre religioner, mon ikke alle bliver frelst til syvende og sidst, mon ikke Jesu opstandelse nærmest er en billedfortælling, mon ikke Gud er bedst tjent med et lille g foran. Og så fremdeles.

Jo, de sager vejer tungt, og de er i den grad også en del af folkekirkens ligkiste.

Men dels ved man aldrig, hvad der tilfældigvis bliver sidste søm, når historien vender. Et voldsomt tordenvejr over en ung Martin på vej hjem på hesteryg, et skud i Sarajevo... Det sidste søm er ikke nødvendigvis det største søm.

Og dels hænger det hele jo sammen.

Jeg er klar over, at det er at tage munden fuld, for der findes adskillige præster, der gerne vil stave både Gud og opstandelse og frelseren Jesus med store bogstaver, men som gerne vil skrive sagen om vielse af homoseksuelle med meget små bogstaver.

Men det hænger altså sammen. Det hænger sammen på en så enkel måde, at tusinder af almindelige kirkebænkeslidere og mange, mange ikke-bænkeslidere kan se det: Når man kan sætte streg over umisforståeligt klare udsagn i Biblen om homoseksuelt samliv, så kan der vel egentlig sættes streg over hvad som helst andet i den gamle bog. Hvilket som bekendt også sker til overmål, jf. ovennævnte sager.

”Ulven kommer”

Jeg ved godt, at der er råbt ”ulven kommer, ulven kommer” mange gange. Men kom den? Øjensynlig ikke. Folkekirken overlevede. Men jeg vil gerne minde om historiens udgang: ulven kom til sidst.

Spåmand er jeg ikke. Og jeg er mig fuldt bevidst, at det kan blive ulidelig melodramatisk, når man varslers sidste udkald. Men hvad enten det er sidste, næstsidste eller tredjesidste udkald, så er det immervæk et udkald. Det er en ulv, der går på rov.

Og ulven hedder: fornægtelse af Biblen, af skabelsens virkelighed, af inkarnationen, af evangeliet om syndernes forladelse, af de homoseksuelle.

Det er en gammel ulv. Den har altid hærget i kirken. Og kirken har altid måttet kæmpe mod den for at overleve.

Gnostisk kirke

Hvad er der på spil?

Med et autoriseret ritual for vielse af homoseksuelle får vi en folkekirke, som omsider bliver rendyrket gnostisk. Autoriseret gnostisk. Det har været undervejs længe, uautoriseret, uofficielt. Med et ritual autoriseres gnosticismen, indskrives i kirkens alterbøger.

Hvad kommer der til at stå? Der kommer til at stå det gamle kætteri fra andet århundrede, det som kaldtes gnosticismen, og hvis kerne var, at den kristne sandhed er den enkeltes egen indre sandhed, den enkeltes egen indre gnosis, kundskab, åndelige oplysthed. Det kristne kærlighedsbudskab bliver bekræftelsen af det, den enkelte føler er kærlighed. Virkeligheden bliver kristelig forstået, hvad den enkelte fortolker frem som sin virkelighed. Virkeligheden er ikke givet os på forhånd. Vi skaber vores egen virkelighed. Vi skaber os selv. Vi er ikke skabt af Gud som for eksempel mand og kvinde. Det er kun en bestemt kulturrepokes skabelse. For Gud er vi bare mennesker.

”Mennesket ... det bliver hvad det gør sig selv til. Altså: Der er ikke nogen menneskelig natur, fordi der ikke er nogen Gud til at udtænke den ”, sagde Sartre, som var ateist. Det er konsekvent nok. Men hvor stor er forskellen på det og så et udsagn af en præst i folkekirken, som i en samtale med Krause i P1 gjorde klart op med ’en bestemt kristen forståelse af, hvordan verden er skabt og indrettet – denne tanke om hvad Gud har skabt os til at være, tanken om at Gud har skabt verden med en bestemt orden, for eksempel mand og kvinde med bestemte køns karakteristika. Historien forandrer sig. Biblen er skrevet ind i en bestemt kulturel sammenhæng. Men verden udvikler sig.’

Med et autoriseret ritual splittes kirken permanent. Vi er ikke længere kirke sammen. Vi er splittet af et ritual. Kirken taler i sin fundats ikke længere med én røst. Det har i praksis været sådan længe. Men med et ritual rykker det så tæt på kirkegrunden, som det kan, uden endnu at være en del af selve kirkens grund. Kirkesplittelsen bliver permanent. Det er ikke ’en uenighed, vi nok kan leve med, fordi den ikke angår evangeliets kerne.’ Den angår i høj grad evangeliets kerne, og uenigheden må stilles permanent til skue. Biskopperne, som tiltræder ritualet, afsætter reelt sig selv som åndelig myndighed i kirken. Vores formelle foresatte kan de vel fortsat være, men som åndeligt foresatte bliver det svært at tage dem alvorligt.

Kirkens tandløse smil

Hvad er der på spil?

Med et ritual får vi en folkekirke, som sekulariserer sig selv helt op til alteret, op på knæfaldet, ind i alterbøgerne.

Den behøver ikke længere en Grosbøll til det. Han gav det råt for usødet. Nu klares det mere subtilt, mere stilfærdigt med et ritual, som siger nej til en kristendom, hvis sandhed er givet én gang for alle på forhånd og autoritativt bevidnet i Biblen. Et ritual, som siger nej til Gud som skaberen.

Det er den tandløse kirke, der får trukket de sidste tænder ud. Det er den kirke, som ikke forstyrrer nogen mors sjæl. Det er den kirke, der på verdensplan har tabt terræn overalt. Kirken, som vore folkekirkelige missionsselskaber får svært ved at repræsentere i forhold til de fleste kirker rundt om i verden.

Det er den kirke, der ikke mere vil forpligte sig entydigt på Biblen. Den kirke dør. Det viser tørre tal. Ingen steder, hvor gnostisk kristendom vinder frem, vinder kirke og kristendom frem, men kun tilbage. Der er ingen livskraft i den kristendom. Gnosticismen i andet århundrede fødte ingen martyrer, siger kirkehistorikerne, ingen ville dø for den kristendom. Gnosticismen i enogtyvende århundrede føder heller ingen martyrer. For den kristendom er når alt kommer til alt evigt tilpasningsdygtig, omstillingsparat, grænseløst åben, grænseløs.

En præst overværede for nogle år siden en debat i Lund i Sverige mellem nogle ateister og nogle kirkefolk.

Teologernes velvillighed og åbenhed for alt, hvad ateisterne sagde og deres evne til at se det som udtryk for menneskets inderste vilje til at søge mod Gud, blev til sidst for meget for en af ateisterne: "Kan du fortælle mig, hvad jeg skal gøre, for at du ikke betragter mig som kristen?" spurgte han en af teologerne.

Med sit tandløse smil bliver kirken ikke længere noget salt i folket.

En af lederne af den kirkekampen under Anden Verdenskrig i Norge, biskop Eivind Berggrav, skrev en bog om mennesket og staten, mens han sad i fangenskab. Biskoppen var fremsynet, han så, hvor skoene ville komme til at trykke i efterkrigstidens samfund i forholdet mellem stat og kirke. Hvis kirken overhovedet skal være salt og lys i et folk, "forudsætter det en kraftig kristendom", skriver Berggrav. Og det kræver, at der er "tilstrækkelig med enten-eller kristendom", modsat kravet om en vedvarende "revideret og humaniseret kristendom". "Skal staten blive mere menneskelig, må religionen være guddommelig", så han med profetisk klarhed.

Svigt af de homoseksuelle

Hvad er der på spil?

En kristendom uden evangelium. Billig nåde, som allerede præsten og martyren Bonhoeffer talte om i midten af sidste århundrede. "Billig nåde er vor kirkes dødsfjende... Billig nåde betyder nåde som udsalgsvare, tilgivelse, trøst og sakramente til spotpris; nåde som kirkens uudtømmelige forråds-kammer, hvorfra der øses ud med letfærdig hånd, tankeløst og grænseløst; nåde uden pris og omkostninger... nåde uden bod, uden syndsbe-kendelse... Billig nåde betyder retfærdiggørelse af synden, ikke af synderen."

Et ritual for vielse af homoseksuelle er en ophævelse af evangeliet om syndernes forladelse, synden findes ikke mere, synd bliver til syvende og sidst kun det, der er synd for os, og evangeliet bliver Guds milde trøst til dem, det er synd for.

Og derfor, og værst af alt, vil et ritual betyde et total svigt af de homoseksuelle selv. Man har ikke noget evangelium længere til dem. Kun falsk trøst. Til dem og til os alle.

En af de homoseksuelle, som føler sig svigtet af kirken er sognepræst i den svenske kirke, Erik Johansson. Han har sagt om situationen: "En kirke, som ikke accepterer kønsneutralt ægteskab siges at være ekskluderende. Men vi, der kæmper med homoseksuelle følelser, og som ønsker at leve et liv i afholdenhed, vil omvendt opleve det som et svig, hvis kirken bekræfter og velsigner det kønsneutrale ægteskab. (...) Det vil opleves som en nedvurde-

ring af vores forsøg på at leve et liv i efterfølgelse af Kristus. Her må kirken vælge: Hvilke grupper vil man værne, og hvilken livsstil vil man støtte? (...) For mig bliver spørgsmålet: Findes jeg? Eller er det sådan, at personer med mit syn på seksualitet ikke har nogen plads i den svenske kirke?"

Folkekirkens fremtid

Hvad så med folkekirkens fremtid?

Den ser ikke lys ud. En gang for alle bliver det fastslået, at folkekirken er statens kuede hustru, som hver gang det virkelig gælder bøjer sig og retter ind.

Så meget må man kunne sige, at det herefter må blive meget svært at være varm tilhænger af kirkens ægteskab med staten. Det er bevist til overmål, at kirken lider i det ægteskab, at ægtefællen ikke respekterer sin hustrus integritet.

En præst, som formodentlig vil betakke sig for betegnelsen "missionsk", og som i udgangspunktet må regnes som stærk tilhænger af stats- og folkekirke, skrev forleden til mig: "Det er en sørgelig situation vores kirke er, i og jeg tror ikke længere på, at den overlever særlig længe.

Måske er det i virkeligheden kirkeligt bedst at folkekirken atomiseres i en masse autonome valgmenigheder, som så frivilligt organiserer sig i nogle løse stifter. Men folkeligt vil det være sørgeligt. (Og vi vil helt miste den socialt laveste tredjedel af befolkningen)."

Spåmand er jeg som sagt ikke, så hvad ved jeg, om hans spådom er sand. Men skulle han få ret, tror jeg for det første, at det er rigtigt, at vi vil tabe meget ved opløsning af både statskirke og folkekirke. Men for det andet vil jeg ikke bruge tid på at sørge længe over det tabte, men glæde mig over mulighederne for det, der på sigt kan vindes tilbage: klarhed, sandhed, kraft, korsets evangelium, selve virkeligheden. Og det vindes vel at mærke tilbage for folkets skyld, for de homoseksuelles skyld. Kirken vil igen kunne give en sjælesorg, der er tro mod virkeligheden, tro mod menneskeligheden, tro mod Gud.

Jeg gætter på en meget langsom opløsning og atomisering. Det sker ikke over natten.

I langsomheden gælder det om at holde hovedet klart og hjertet varmt. Hovedet klart overfor den snigende forførelse, hvis man vælger at blive i folkekirken. Vælger man at blive, vælger man også kampen, den vedvarende modsigelse af løggen, vedståelsen af det permanent kirkesplittende i sådan et ritual. Og så vælger man selvfølgelig at holde hjertet varmt for det vigtigste: evangeliets forkyndelse til et folk, som er vildført. Skulle man vælge at forlade folkekirken, vælger man i bund og grund det samme: kamp mod løggen og prædikenen af den befriende sandhed. I dét perspektiv tror jeg ikke, man skal se den store forskel på at blive eller gå.

Kirkens fremtid

Folkekirkens fremtid ligger hen i det uvisse. Men Kristi kirkes fremtid er altid lys. Kristus er på tronen, dødsrigets porte får aldrig magt over hans kirke – uanset hvilken konkret skikkelse denne kirke har i et konkret folk.

Kamp er ikke noget nyt for Kristi kirke. Set i dét lys, skal vi ikke ømme os alt for voldsomt over den nuværende situation eller over det, der måtte komme. Lad os spare lidt på ordet "smerte", som let bliver selvynkende på den selvsmagende måde.

Men længes har vi lov til. Med håb. Altid med håb. Som den norske digter Jan Erik Vold skriver: "Det er håpløst/og vi giver ikke op".

Vi sang ved dagens begyndelse:

I ringe kår, i trængsel,
i kampens tummel hed,
den venter her med længsel
fuldendelse og fred.

Den beder Gud at virke
det syn, den hårdt attrår,
da Herrens sejerskirke
sin sabbatshvile får.